

Prijatelji Centra Aletti

Če želite naslednje številke lista Prijatelji Centra Aletti prejemati po elektronski pošti, nam, prosimo, pošljite svoj naslov na fundacija@centroaletti.com.

Št. 5 – Velika noč 2006

Spust v predpekel, Lecce (Italija)

Dragi prijatelji!

Kristus je bil križan, pokopan in je vstal od mrtvih. In vest, ki je pretresla zgodovino, je, da je Kristus vstal s človeškostjo, ki jo je vzel nase. Kot nam prikazuje stara krščanska ikonografija, Kristus ustaja tako, da potegne iz smrti Adama in Evo ter vse rodo-ve. To zadeva nas vse in v tem je čar ter veličina krščanskega oznanila o Kristusovem ustajenju. V njegovi človeškosti je tudi moja, v njegovi močni kretnji, ko prime Adama in Evo, čutimo, da drži tudi nas, tudi mi se ga oklepamo. To se zgodi pri krstu in se še naprej uresničuje v naši zgodovini z vsako euharistijo. Zato je Cerkev prostor, v katerem se premaga smrt. S hvaležnostjo za vaše prijateljstvo, za vaše darove, vam v iskreni molitvi voščimo, da bi mogli v tem velikonočnem času na prenovljen način odkriti Cerkev kot prostorje našega ustajenja.

Pozdrav v Gospodu,

*p. Marko Ivan Rupnik
in ekipa Centra Aletti*

Pridiga patra Špidlíka

Pridiga kardinala Špidlíka na nedeljo, 29. januarja 2006, ob blagoslovitvi mozaika v prezbiteriju cerkve svetega Romana, rimskega mučenca.

Kadar koli se pojavi nekaj svetega, ljudje hitijo to gledat. Tudi v naši cerkvi svetega Romana se nam danes nekaj prikazuje v obliki velike podobe. In v cerkvi so podobe svete. Zakaj so svete? Že njihov nastanek velja za svetega. Po legendi so svete podobe nastale z Božjim navdihom in v nekaterih primerih so angeli pomagali umetnikom dokončati to, česar sami niso zmogli, kot npr. Marijo svetega Oznanjenja v Firencah. Vendar zato, da bi bila neka podoba sveta, ni vedno potreben tak nadnaravni poseg. Sveta podoba je sad duhovne vizije.

Zanimivo je, da med tremi velikimi monoteističnimi verstvi samo kristjani uporabljamo podobe.

V stari zavezi so bile podobe v sinagogah strogo prepovedane. Tudi muslimani so povzeli to prepoved. V Konstantinoplu je bila cerkev Svete Sofije

polna svetih podob, pred katerimi so se spreobračali narodi. Po muslimanski okupaciji mesta pa so cerkev pobelili, podobe so izginile in postala je mošeja. Sprašujejo nas: kako to, da kristjani ne prepovedo uporabljanja podob? Zakaj ne spoštujejo zapovedi stare zaveze? Odgovarjamo: ker ima v osebi Jezusa Kristusa Bog sam podobo, saj je rekel: »Kdor vidi mene, vidi Boga Očeta«. In kako spoznamo Kristusa? Kristusa spoznamo po evangelijskih pripovedih. Toda, kot pravi izročilo, je eden od evangelistov, sveti Luka, naslikal tudi prvo podobo device Marije.

Kaj to pomeni? To pomeni, da se to, kar izražamo z besedami, lahko izrazi tudi s podobami, in vsak od teh dveh načinov ima določeno prednost: z besedami se izražamo natančneje, ker pa gre za Božje skrivnosti, podoba izrazi bolje, izrazi več.

Ali je lahko razumeti neko podobo? Poznamo več ravni razumevanja. Prva raven je poznavanje tega, kar je upodobljeno, npr. morje, morska obala. Potem pride druga raven: kaj ta podoba govori meni?

Nekoč sem v Nemčiji videl Neapelčana, ki je ob pogledu na podobo morja začel

jokati. Zakaj? Ker se je spomnil svoje mladosti, ko je bil ob morju, ker je podoba morja v njem takoj prebudila spomin vsega predhodnega življenja, čustva, vse, kar mu je bilo drago. Tretja raven je versko spoznavanje. Ko gre za sveto podobo, jo je treba razumeti v skladu z vero. Neveren človek vidi zunanost podobe in v njej ne zazna skrivnosti. Veren človek pa v podobi vidi skrivnost Boga, ki nam govori.

Poglejmo zdaj pod tem vidikom to veliko apsidalno podobo. Kaj nam najprej govori? Smo v cerkvi svetega Romana in v cerkvah, ki so posvečene svetnikom, je vedno upodobljeno življenje določenega svetnika. Lahko je zelo razvito, kot v asiški baziliki, kjer je na freskah prisotno celotno življenje sv. Frančiška. Kaj pa vidimo tukaj iz življenja sv. Romana? Samo začetek in konec – krst in poveljanje v nebesih. Poglejmo krst. Upodobljeni sta dve osebi: sv. Lovrenc, ki krščuje, in sv. Roman, ki je krščen. Kaj nam pove Romanova zgodba?

Roman še ni bil svetnik. Bil je ječar in v ječo je kot jetnik prišel sv. Lovrenc. Roman je bil preganjalec, Lovrenc pa preganjani. V Božjih očeh pa je vse

Kristus in sv. Roman v slavi, Marija in Janez Krstnik

obrnjeno. Bog je videl, da je ubogi Roman jetnik svojih zgrešenih predstav, svojih lažnih bogov, medtem ko je bil sv. Lovrenc svoboden, saj je Bog njegov um razsvetlil glede Božjih skrivnosti. Prepričal je svojega ječarja, opremljenega s ključi in mečem, in ga krstil. Tako se velikokrat dogaja. Na svetu so preganjalci in preganjani, a v Božjih očeh se vse lahko obrne. V Božji zgodovini vedno zmagajo preganjani, preganjalci pa umrejo oz. se spreobrnejo. Spreobrnjenje vodi h krstu.

Krščuje se z vodo. Vemo, da je voda naravni simbol življenja. Kjer je voda, je življenje. Že prvi evropski filozof, Talet, je trdil, da vse izhaja iz vode. To so dobro razumela predvsem vzhodna ljudstva, ki so živela v puščavi. Kjer je studenec, tam je življenje. Tudi sve-topisemski raj je takole opisan: v njem je studenec in do koder pride voda iz tega studenca, do tja sega življenje. Iz krsta torej izvira življenje.

Toda voda je dvopolen simbol, saj prev-elika količina vode uničuje in tisti, ki pade v morje, umre. Poznamo Jonovo zgodbo: vrgli so ga v morje, da bi umrl, toda zgodi se nekaj nezaslišanega - riba (mitološki lik), ki naj bi ga požrla, ga vrže ven, kakor se zgodi pri Kristusovem vstajenju. Sam Jezus Kristus je vzel Jonovo znamenje kot simbol svoje smrti in vstajenja. Tudi smrt mora voditi v življenje.

In to je jasno v simbolu krsta, predvsem kadar se krščuje s potopitvijo v vodo. S krstom vstopim v smrt, vendar vstanem kot novi človek. Zato vidimo v mozaiku tudi velik križ. Sv. Romam vstopi v smrt in je pokopan, toda s smrtjo vstaja v večno življenje.

V središču kompozicije pa vidimo povečanje, slavo. Kaj je slava?

Pogosto slavo označujemo kot tisto, kar »govori o sebi«, zaradi česar beseda slava pomeni »pomp«. Ljudje pa veliko govorijo tudi o tem, kar nič ne pomeni. Asketi pravijo: nič večji nisi, če lepo govorijo o tebi, in nič manjši nisi, če o tebi govorijo slabo.

Kadar pa rečemo »Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu«, dajemo besedi slava zelo globok pomen. V hebrejščini beseda *kabod*, ki so jo v latinščino prevedli z »gloria«, pomeni nekaj, kar ima težo, kar ima največji pomen. In vemo, da gre največja pomembnost Bogu. Pa tudi življenju. Kajti brez življenja se druge vrednote razgubijo. Kakšno korist imajo knjige, lepota, razkošje za tistega, ki je

Sv. Lovrenc krsti sv. Romana

mrtev? Največja vrednota je torej življenje. Vstopiti v slavo torej pomeni vstopiti v večno življenje, iti h Kristusu. Kaj vidimo na podobi? Kristus, ki je v večnosti, vzame pod svoj plašč tudi sv. Romana. Poglejte! On, ki je sebe imenoval »Življenje«, omogoča svetnikom udeležnost pri tem istem življenju.

Pa se vam ne zdi ta Kristusova obleka malo preveč bela? To nam pomagajo razumeti vzhodni ikonografi. Ko je ikonograf – sveti slikar – moral naslikati ikono, je moral skozi določeno preizkušnjo. Najprej je moral naslikati Jezusovo spremenitev na gori Tabor. Beseda spremenitev ali preobrazba (it. *trasfigurazione*) pomeni, da se spremeni lik (it. *figura*), oblika. V kakšnem smislu se je Jezus spremenil? Če bi res zamenjal obliko, bi ga njegovi ne prepoznali. Kaj se je spremenilo na gori Tabor?

Spremenila se je luč. Kristus je postal luč in v Kristusovi luči se ves svet vidi drugače. Biti povečan torej pomeni videti svet, kakor ga vidi Kristus. In tako ga vidijo svetniki, ki so z njim.

V nebesih je veliko svetnikov, toda tu vidimo samo dva: sv. Janeza Krstnika in Marijo. Janeza Krstnika bi lahko šteli za predstavnika klera, saj kaže na Kristusa, kakor morajo duhovniki pridigati in pokazati Kristusa. Marija pa je podoba

Božjega ljudstva, Cerkev. In Cerkev rojeva Kristusa v ta svet. Zato Marija gleda navzdol, proti oltarju, proti Cerkvi.

To je kateheza te mozaične podobe. Toda kristjani vidijo podobe drugače kot neverniki. Nevernik vidi podobo in konec, kristjan pa v podobi gleda Boga, ki govori, zato poklekne in odgovarja. Pred sveto podobo se moli. Ko Bog govori, spreminja svet. In tudi molitev posvečuje vse tisto, kar je predmet molitve. Podobe so svete predvsem zato, ker se pred njimi moli. Nekatere veljajo za čudežne, kot npr. podoba pri Sveti Mariji Snežni v Rimu.

Nek ruski filozof, ki je bil sprva nevernik, je nekoč opazoval vernike, ki so molili pred čudežno podobo. Na začetku ni ničesar razumel, kasneje pa je dejal: »ta podoba ni samo les, ta les je prepojen z molitvami vernih, ta podoba je postala kraj srečanja med menoj in Bogom, zato sem tudi jaz padel na kolena«. Molitev je torej tista, ki podobe napravi svete. In to boste storili tudi vi v vaši župniji, ko boste molili pred to podobo in jo naredili za sveto. Na začetku pa se to stori s posebnim cerkvenim obredom, z blagoslovom svete podobe.

Mozaik v Capiagu

Vemo, da pričakujete tudi tokratne novice iz ateljeja... Kar nekaj novih dogodivščin smo nabrali pri zadnjih mozaikih, brez skrbi! Hvaležni smo Bogu, ki nas s tolikšno pozornostjo varuje med delom in nas razveseljuje tudi s kakšnim improviziranim presenečenjem. Potem ko smo naredili mozaik v cerkvi sv. Romana v Rimu, smo se odpravili na sever Italije, v Capiago blizu Coma, v Dom krščanskih srečanj (»Casa Incontri Cristiani«), s katerim Center Aletti sodeluje že vrsto let. Uspelo nam je premagati dež, ki ga p. Marko vedno nosi s seboj, pa mu tokrat le ni uspelo. Uspelo nam je tudi, da nismo zboleli ob vseh zračnih tokovih – bolj hladnih kot toplih – ki so prihajali iz zasilnega ogrevanja v kapeli... Ni pa nam uspelo, da bi se po končanem delu vrnili v Rim še pred nočjo, česar smo se že tako veselili. Na lepem je namreč eden od naših avtomobilov (seveda ne Rupnikov, saj je vendar jasno, da se japonski avtomobili ne morejo kar tako pokvariti!) spomnil, da bi se ustavil na avtocesti... Tako smo za »nagrado« ob koncu naporenega

delovnega tedna dobili dolgo čakanje na avtovleko ter prestavljanje vsega orodja in prtljage (ki je seveda bila prav v tem pokvarjenem avtu) v »rešilni« avto, ki je medtem prispel iz Centra Aletti. Domov smo prišli – seveda - ponoči! Tisti, ki so se peljali z avtovleko, pa so napravili pravo fotoreportažo – menda so mislili, da so v lunaparku! Res pa je, da se prav takih stvari potem spominjamo na naslednjem delovnem mestu, ko se na ta račun že lahko smejemo in v tem primeru tudi Bogu zahvaljujemo, da se je vse srečno izteklo. Tudi zato, ker so tisti, ki so se peljali z »rešilnim« avtomobilom, klicali na pomoč vse svetnike, ko so videli, da hoče zdaj šofer(ka) nadoknaditi vse zamujeno in zato bolj leti kot vozi... tako, da se je celo p. Marko na vso moč pognal v »zasledovanje«, pa jih kljub močnejšemu avtomobilu ni mogel dohiteti! Hm, kdo je bil(a) ta šofer(ka), pa vam raje ne izdamo!

Mozaična poslikava v Capiagu izhaja iz Janezovega evangelija 19,37: »Gledali bodo vanj, ki so ga prebodli«, kar je izraženo na osrednji podobi – križanju, kjer vidimo Kristusa s prebodenim srcem med Marijo in Janezom –, vendar z isto močjo prežema tudi ostale prizore.

Maziljenje v Betaniji

Pri maziljenju v Betaniji strta posodica spominja na strto, skesano srce, zlomljeno od ljubezni, ki prekipeva. Dišavno olje, ki ga žena zliva na učenikovo glavo pomeni – tudi terminološko – »bistvo bistva«, kar je ljubezen. Pri križanju je strto Kristusovo srce in »bistvo bistva«, ki iz njega priteka, je njegova ljubezen in njegovo življenje, ki se daje za življenje sveta. Kri in voda sta simbol krsta in evharistije in prav od tod, iz prebodene strani, se rojeva Cerkev, ki jo predstavlja Marija pod križem. Janez kaže na Marijo in na Kristusovo odprto stran. Jezus gleda Mater, ona pa gleda nas. Gospod nas gleda in prihaja do nas po Cerkvi. Križ je kot drevo življenja v suhi in pusti zemlji.

Samarijanka pri Jakobovem vodnjaku se steguje h Kristusu - resnični vodi, ki daje večno življenje, vodi, ki priteka iz njegovega srca, prebodenega od ljubezni do človeštva. Ljubezen zlomi vse meje. Skrivnost našega odrešenja se začneja z oznanjenjem in Jezusovim rojstvom v Betlehemu. Marija je ob angelovem prihodu vznemirjena, v Betlehemu, ob odhodu modrih, ki so pustili svoje darove, pa pokaže in daruje svetu otroka, ki ga je stkala v svojem naročju, da bi se na križu dopolnilo odrešenje sveta.

Križanje

CENTER ALETTI, VIA PAOLINA 25, 00184 RIM, ITALIJA - TEL.: (0039) 06 4824588; FAKS: (0039) 06 485876; www.centroaletti.com/slo

USTANOVA CENTER ALETTI, C. POD TIČNICO 3, 1381 RAKEK; TEL.: 031 236100; fundacija@centroaletti.com. ŠT. TRANSKACIJSKEGA RAČUNA 24400-9004484221.

PRI MOREBITNI DONACIJI VEDNO NAPIŠITE SVOJ NASLOV.

Zahvaljujemo se tiskarni Etiketa,
ki je omogočila tiskanje.